

'nota bene'

Beste lezers,

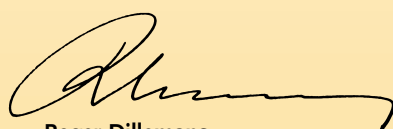
In 1995 verscheen in opdracht van de VRWB het spraakmakende rapport 'Wetenschap als Cultuur'. In de aansluitende aanbeveling wees de VRWB op het kleine aandeel van de cultuur-, gedrags- en maatschappijwetenschappen in de financieringsstromen voor wetenschappelijk onderzoek. Het nieuwe FWO-beleidsplan 2001-2005 was voor de VRWB de aanleiding om eens na te gaan of die situatie veranderd is. In deze 'Nota Bene' leggen we onze bevindingen aan u voor.

Zoals de VRWB voorspeld had, profiteerden de humane wetenschappen de laatste jaren van de toename van de FWO-middelen. Wat het BOF betreft, zijn er grote variaties tussen de verschillende instellingen. Over het algemeen zou het voor de universitaire onderzoeksraden een continue bezorgdheid moeten zijn om de humane wetenschappen ertoe aan te zetten meer grotere projecten uit te werken.

Verder blijkt dat bij de humane wetenschappen veel minder gedoctoreerd wordt dan bij de exacte wetenschappen. Grote uitschieters zijn de rechten en de economie, waar het aantal doctoraatsstudenten bijzonder laag is. De marktwaarde van de tweede cyclusediploma's zou hier een grote, maar niet de enige, rol spelen. Hier ontbreekt het vaak aan onderzoekscultuur. Nochtans is de maatschappij vragende partij.

Dat de humane wetenschappen een bijdrage kunnen leveren tot onze maatschappelijke vooruitgang, daarvan is ook de Europese Commissie overtuigd. Getuige hiervan de recente druk bijgewoonde EU-conferentie te Brugge (29 en 30 oktober 2001) in het kader van het Belgisch Voorzitterschap met als titel 'Unity and diversity: The contribution of the social sciences and the humanities to the European Research Area'.

In dat verband heeft de VRWB zelf de humane wetenschappers regelmatig ingeschakeld om zijn adviezen en aanbevelingen te onderbouwen. Voor de Vlaamse overheid heeft de VRWB trouwens thema's aangedragen voor onderzoek in de humane richtingen, zoals 'Trends in wetenschap en technologie', opgenomen in het Programma Beleidsgericht Onderzoek 1997. De VRWB had als vraagstelling: Zal het Vlaamse kennisstelsel nog beantwoorden aan de strategisch belangrijke noden voor het Vlaanderen van morgen? Het project 'Ontwikkeling van een methodologisch kader voor wetenschaps- en technologieverkenning in Vlaanderen' wil daarop een antwoord geven. Dit project reikt een methodologisch kader aan voor de ontwikkeling van strategische en toekomstgerichte wetenschaps- en technologie-domeinen in Vlaanderen, op basis van de specifieke capaciteiten van het Vlaamse wetenschaps- en technologiesysteem. Wetenschaps- en technologieverkenningen zijn een belangrijk instrument voor al wie betrokken is bij strategische beleidskeuzes op het vlak van wetenschap en technologische innovatie. Ook daarover een bericht in deze 'Nota Bene'.

Roger Dillemans
Voorzitter

DECEMBER 2001

Wetenschaps- en technologieverkenningen	2 - 3
Aandeel humane wetenschappen	4 - 5
Adviezen	5 - 6
Actueel	7

nota bene (bw. van modaliteit)

[Lat.(let goed op!], bijwoord van modaliteit bestaande uit de imperatief van het Latijnse werkwoord 'notare' (kenbaar maken, in zijn geest prenten, onthouden) en het bijwoord 'bene' wat 'goed' betekent. 'Prent dit dus goed in je hoofd, onthou het goed.'

VLAAMSE RAAD VOOR
WETENSCHAPSBELEID

STUREN OF STUWEN VAN ONDERZOEK:

DE ROL VAN WETENSCHAPS- EN TECHNOLOGIEVERKENNING

PBO-onderzoeksproject uitgevoerd door

R. Bouwen, K. Debackere, M. Ranga, B. Van Looy, R. Veugeliers, E. Zimmermann

Het mogelijk kunnen voorspellen van de toekomst heeft ons steeds gefascineerd. Alhoewel de meesten onder ons reeds lang overtuigd zijn van het feit dat er niet zoiets bestaat als een kristallen bol, toch willen we ons van tijd tot tijd buigen over hoe de toekomst van onze maatschappij eruit zou kunnen zien. Mathematische technieken kunnen hierbij behulpzaam zijn. Een van de domeinen waarop die fascinatie voor de toekomst zeer duidelijk tot uiting komt, betreft de ontwikkeling van wetenschaps- en technologie-domeinen. Dit thema was dan ook het onderwerp van een twee jaar durend onderzoeksproject dat op meer dan gewone belangstelling kon rekenen vanuit de VRWB.

Het belang van wetenschap en technologie voor economische groei en ontwikkeling is vandaag alom bekend en aanvaard. Steeds meer landen besteden een fractie van hun Bruto Nationaal Product aan onderzoek en ontwikkeling. Het World Economic Forum steunt de berekeningen van de competitiviteit van een land in belangrijke mate op indicatoren over investeringen in wetenschap, technologie en innovatie. Landen worden daarbij geklasseerd als koplopers of volgers. Een land of een regio heeft er dus alle belang bij om vat te krijgen op de evolutie van deze drie bouwstenen van economische groei en ontwikkeling.

Maar de processen van genese, verkenning en exploitatie van wetenschap, technologie en innovatie worden gekenmerkt door grote onzekerheid. De richting die wetenschap en technologie uitgaan is niet duidelijk afgelijnd. Sturen is dus moeilijk. Bovendien worden ontwikkelingen in wetenschap en technologie in aanzienlijke mate gestuurd vanuit de interesses en de experimenten van onderzoekers en technologen.

VERKENNINGSTUDIES

In dit spanningsveld ontstaan verkenningstudies. Het zijn nuttige oefeningen, al was het maar om argumenten aan te reiken voor het vastleggen van beleidsprioriteiten. Heeft Vlaanderen nood aan onderzoek in de nanotechnologie? Moet Vlaanderen middelen voorzien voor de ontwikkeling van het semantisch web, de volgende Internet-generatie? Wat zou de impact daarvan zijn op de competitiviteit van de Vlaamse industrie?

Om dergelijke prioriteiten af te bakenen werden sinds het midden van de 20ste eeuw methoden en technieken ontwikkeld. In het begin trachtte men via mathematische extrapolatie te voorspellen hoe de toekomstevoluitie in een bepaald kennisdomein

er zou uitzien. Statistische modellen deden hun intrede en experts werden betrokken bij het interpreteren van de resultaten van tal van simulaties. Het meest bekende, en beruchte, voorbeeld van die benadering, was het Rapport van de Club van Rome, of het Meadows-rapport. Via systeemodynamische modelleringstechnieken probeerden experts de toekomst te voorspellen. Lang niet evident zo bleek, want voorspellen werd al gauw vervangen door verkenning.

VIJF STAPPEN

Verkenningstudies hebben een geëigend methodologisch en instrumenteel kader. In de eerste plaats dient elke verkenningstudie te vertrekken van een concrete beleidsvraag. Een verkenning zonder concrete vraag leidt tot niets en is bijgevolg moeilijk interpreterbaar. Deze vraag is niet zuiver wetenschappelijk-technologisch van aard, maar houdt ook een economisch-maatschappelijke invalshoek in.

De tweede stap is de systematische inkadering: Welke wetenschaps- en technologiedomeinen zijn relevant? Het antwoord ligt in een uitgebreide analyse van de literatuur (publicaties, octrooien, rapporten) en in diepgaande gesprekken met experts.

De derde stap in het hele proces is de eigenlijke verkenning. Die leidt in de meeste gevallen tot een gedetailleerde explicitering van de potentieel belangrijke wetenschaps- en technologiedomeinen. Dit kan op zijn beurt leiden tot het in kaart brengen van honderden, in sommige gevallen duizenden, 'domeinen'. Deze kartering geschiedt dan op basis van (1) de hogervermelde extrapolatietechnieken, en (2) de betrokkenheid van experts die toekomstbeelden en scenario's schetsen van de te verwachten ontwikkeling in een bepaald domein. Daar zijn honderden tot duizenden mensen bij betrokken. De doorlooptijd van zo'n verkenningstudie bedraagt gemiddeld twee jaar. Op basis van deze analyses kunnen dan 'roadmaps' of 'wegenkaarten' van te verwachten ontwikkelingen geschetst worden.

En hier begint de vierde fase. Want na de kartering volgt evaluatie en prioritisering. In dit proces spelen beleidsmakers én betrokkenen - de zogenaamde 'stakeholders' - een complementaire rol. Uit de confrontatie en dialoog die hier ontstaat, moet een synthese van beleidsprioriteiten en beleidskeuzes komen. De implementatie van deze synthese geeft vervolgens automatisch aanleiding tot de vijfde stap in het methodologisch kader: opvolging en bijsturing.

EEN VLAAMS BELEID

Wat betekent dit nu voor het beleid naar wetenschaps- en technologieverkenningen in Vlaanderen?

Een kennisintensieve samenleving kan niet meer zonder regelmatige en degelijk onderbouwde reflecties omtrent de te verwachten ontwikkelingen in diverse domeinen van wetenschap en technologie. Ook in Vlaanderen is er dus een behoefte aan dergelijke reflectie-oefeningen. Het onderzoeksverslag *'Het ontwikkelen van een methodologisch kader voor wetenschaps- en technologieverkenning in Vlaanderen'* reikt daarbij een kader en een instrumentarium aan waarmee deze reflectie kan worden onderbouwd.

Ten tweede gebeurt de institutionele inbedding van dit kader best op een beleidsniveau waar voldoende inzicht, expertise, ervaring en onafhankelijkheid met de dynamiek van het wetenschaps- en technologiebedrijf en de maatschappelijke consequenties ervan, aanwezig is. Pas met deze 'juiste' inbedding zal men in staat zijn de betrokkenheid in het veld, die nodig is voor het slagen van deze reflectie-oefeningen, te mobiliseren.

Een derde vaststelling betreft de reikwijdte van de reflectie-oefeningen. Vlaanderen is een kleine regio met grote ambities. Vlaanderen moet dus op een intelligente manier omspringen met de resultaten van soortgelijke reflectie-oefeningen uit grotere landen. Anderzijds kunnen en moeten specifieke vraagstellingen wel 'in huis' gebeuren. Men zal dus moeten streven naar een dynamische complementariteit tussen wat reeds in het buitenland gebeurt en wat in de eigen regio aanvullend en verdiepend dient te gebeuren.

En tot slot mogen dergelijke reflecties nooit in een vacuüm plaatsvinden. Reflecties zonder keuzes hebben immers geen zin. En keuzes zonder opvolging en bijsturing evenmin. Ook hiermee zal een Vlaams kader voor wetenschaps- en technologieverkenning rekening moeten houden.

AANDEEL HUMANE WETENSCHAPPEN IN DE VOORNAAMSTE FINANCIERINGSKANALEN VOOR NIET-GERICHT ONDERZOEK

COMMENTAAR 9 VAN 13 SEPTEMBER 2001

Zes jaar geleden al, vestigde de VRWB in zijn aanbeveling naar aanleiding van het onderzoeksrapport 'Wetenschap als Cultuur', de aandacht op het kleine aandeel van de cultuur-, gedrags- en maatschappijwetenschappen in de financieringsstromen voor wetenschappelijk onderzoek. Deze bezorgdheid kwam onlangs opnieuw aan bod bij de bespreking van het FWO-beleidsplan 2001-2005. Om te weten of de situatie inmiddels gewijzigd is, heeft de VRWB gegevens verzameld over het aandeel van de humane wetenschappen in de belangrijkste kanalen voor het niet-gericht onderzoek (FWO-acties, BOF-middelen en IUAP's). Tevens werd nagegaan hoe het 'onderzoekspotentieel' over de verschillende domeinen verdeeld is.

FWO (Fonds voor Wetenschappelijk Onderzoek)

Dank zij de toegenomen overheidsmiddelen, kon het FWO het aantal aspirant- en postdocmandaten het voorbije decennium aanzienlijk uitbreiden. Deze uitbreiding kwam ook de humane wetenschappen (cultuur- en taalwetenschappen en gedrags- en maatschappijwetenschappen) ten goede.

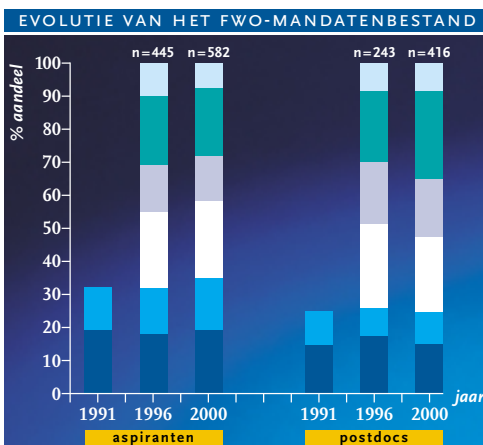
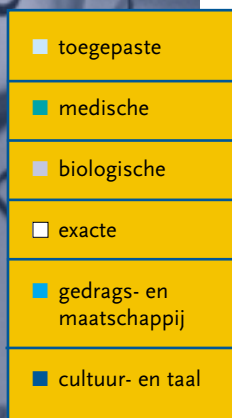
Bij de aspirantenmandaten versterken de humane wetenschappen hun procentueel aandeel (van 32,5% in 1991 tot 36,3% in 2000). Zij groeiden sterker dan het gemiddelde (+50% t.o.v. 1991). Het aantal mandaten binnen de gedrags- en maatschappijwetenschappen is bijna verdubbeld (van 52 tot 96) in dezelfde periode. De toegepaste wetenschappen daarentegen gingen er op achteruit.

Het korps van de postdoctorale onderzoekers steeg sinds 1991 met 407%. Bij de cultuur- en taalwetenschappen is de toename nog groter (+423%). De gedrags- en maatschappijwetenschappen kenden een tragere groei (+350%). Het aandeel van de humane wetenschappen in de postdocmandaten blijft daardoor schommelen rond de 25,5%. Misschien zal het verhoogde aandeel aspiranten binnen korte tijd verbetering brengen.

Bij de doorstroming van de aspirant naar postdoc-onderzoeker halveert het aandeel van de mandaten bij de gedrags- en maatschappijwetenschappen. Dit komt vooral omdat er zich minder kandidaten aanbieden.

Bij de onderzoeksprojecten steeg het aandeel van de humane wetenschappen aanzienlijk (13,82% van het onderzoeksbudget in 1991 tegenover 25,25% in 2000), hoewel zij in veel mindere mate een beroep doen op apparatuurkredieten en veel minder werkmiddelen nodig hebben.

De reden zou te zoeken zijn bij een toegenomen onderzoekscultuur bij de cultuur- en taalwetenschappen en, in mindere mate, bij de gedrags- en maatschappijwetenschappen. Specifiek gerichte steunmaatregelen, zoals het Max Wildiersfonds en het VCN (Vlaams-Nederlands Comité voor Nederlandse taal en cultuur) spelen slechts een geringe rol bij deze verbetering van de toestand.

BOF (Bijzonder Onderzoeksfonds)

De gegevens over de besteding van de BOF-middelen variëren sterk per instelling. Iedere universiteit voert met de BOF-middelen een eigen specifiek onderzoeksbeleid. Grote verschillen in het aandeel van de humane wetenschappen hebben meestal te maken met de instelling zelf, zoals de volwaardigheid van de universiteit, facultair aanbod, historische context, enzovoort.

Anderzijds moet minstens de helft van de BOF-middelen gereserveerd worden voor de budgettaire grotere GOA-projecten (geconcerteerde onderzoeksacties). Een verschuiving van één project in

het relatief klein aantal GOA-projecten heeft bijgevolg een grote invloed op het budgetaandeel van de drie grote domeinen. Met uitzondering van één instelling, komt slechts een klein deel van het GOA-budget op rekening van de humane wetenschappen.

De humane wetenschappen zijn daarentegen wel goed vertegenwoordigd bij de 'nieuwe onderzoeksinitiatieven', zowel wat de participatiegraad in het aantal dossiers als het budgetaandeel betreft; bij sommige universiteiten gaat het zelfs over de helft van de dossiers en het budget.

IUAP's (Interuniversitaire Attractiepolen)

Sedert de start van de IUAP's werden al 4 fases (van telkens 5 jaar) afgerond. In de eerste fase (1987-1991) kwamen de humane wetenschappen niet aan bod. In de tweede fase (1990-1995) konden de humane wetenschappen wél meedoen en was hun aandeel behoorlijk: 10 van de 23 netwerken (of 43%) met 26,2% van het budget. De derde fase (1992-1996) was hoofdzakelijk een verlenging van de 14 netwerken uit fase I, uitgebreid met 2 nieuwe netwerken uit de humane wetenschappen. In de vierde fase tenslotte (1997-2001) zijn vijfendertig netwerken betrokken. De drie grote domeinen zijn

hier in aantal netwerken ongeveer even sterk vertegenwoordigd. Wel is slechts 17% van het budget, dat verhoogd werd tot 4,45 miljard BEF, voor de humane wetenschappen bestemd.

Volgens de experts die de vierde IUAP fase hebben geëvalueerd, blijkt dat de humane wetenschappen, ondanks het feit dat zij 1/3 van de netwerken opbouwen, slechts 1/5 van de deelnemende onderzoeksteams vertegenwoordigen. De netwerken zijn dan ook gemiddeld veel kleiner dan bijvoorbeeld in de exacte wetenschappen.

Onderzoekspotentieel

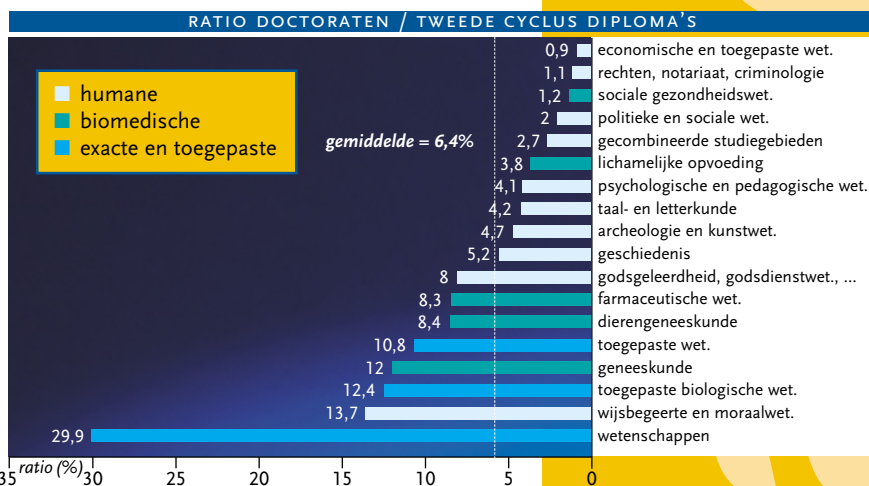
42,51% van het ZAP-kader en 52,13% van het AAP zijn in de humane wetenschappen terug te vinden. Voor de exacte en toegepaste wetenschappen bedraagt dit respectievelijk 30,94% en 25,29%; voor de biomedische wetenschappen 26,55% en 22,58%. Bij de alfa's is een ZAP-lid verantwoordelijk voor 29 studenten; bij de bèta- en gamma-richtingen is dit zowat de helft.

De exacte wetenschappen zijn de onbetwiste koploper wat het doctoraatspercentage betreft: ongeveer 1/3 van de afgestudeerden behaalt hier een doctoraat. Bij de humane wetenschappen ligt dit in het algemeen eerder laag, met uitzondering van de wijsbegeerte en moraalwetenschappen.

Het lage doctoraatscijfer voor de rechten, de economie en de politieke en sociale wetenschappen wordt vaak toegeschreven aan een grote marktwaarde van de tweede cyclusediploma's in deze disciplines. Dit kan niet de enige verklaring zijn. Het al dan niet doctoreren in een bepaalde discipline gaat ook samen met een echte onderzoeksmentaliteit in de betreffende

departementen, een onderzoeksmentaliteit waarbij ZAP-leden de toon zullen moeten aangeven.

De VRWB beveelt de Vlaamse overheid aan remediërend op te treden in de humane disciplines met een laag doctoraatsgehalte.

FINANCIERING COLLECTIEVE EN GELIJKGESTELDE CENTRA HERBEKEKEN

COMMENTAAR 8 VAN 8 NOVEMBER 2001

In april 2001 zegde minister Dirk Van Mechelen het zogenoemde 3C/4C-samenwerkingsakkoord tussen de federale Staat en de drie Gewesten op inzake de financiering van de Collectieve en Gelijkgestelde

Centra. Daardoor loopt dit samenwerkingsakkoord eind dit jaar af.

Vanaf 2002 zal er een nieuw akkoord moeten worden onderhandeld.

DE VRWB FORMULEERDE EEN AANTAL COMMENTAREN

1. Streven naar homogene bevoegdheidspakketten voor de verschillende overheden.
2. Samenwerking tussen de regio's bevorderen, bv. via Collectieve Centra.
3. De Collectieve Centra treden op als een eenheid en de kennis komt ten goede aan de betrokken sector in de verschillende gewesten.
4. Cofinanciering voor prioritaire projecten moet mogelijk blijven.
5. Aanwending van federale middelen via bonussen voor intergewestelijke projecten.
6. Samenwerking met universiteiten en hogescholen stimuleren via bonussysteem op ad-hocbasis.
7. Verruiming van de budgettaire enveloppe voor Vlaamse Innovatiesamenwerkingsverbanden (VIS).

ADVIEZEN

STEUNPUNTEN BELEIDSRELEVANT ONDERZOEK MET SCHOONHEIDSFOUTJES

ADVIES 71 BIS VAN 13 SEPTEMBER 2001

Op 23 februari 2001 legde de Vlaamse regering de regeling vast van de procedure en de voorwaarden van erkenning van de Steunpunten voor Beleidsrelevant Onderzoek. Op 24 juli kregen acht Steunpunten een erkenning. De Vlaamse regering keurde tegelijk ook een voorontwerp van besluit goed voor enkele wijzigingen in de voorwaarden voor de betoelaging van deze Steunpunten.

Over dit voorontwerp van besluit vroeg minister Marleen Vanderpoorten de VRWB om een spoedadvies.

De VRWB schaart zich volledig achter de voorgestelde technische wijzigingen om de flexibiliteit van de Steunpunten te bevorderen. De VRWB heeft wel een paar kanttekeningen bij de beheersovereenkomst.

Zo stelt de VRWB dat centrale beheerskosten, overeenkomstig het besluit van de Vlaamse Regering van 14 juli 1993, niet door bewijsstukken gestaafd

hoeven te worden. Er moet verder expliciet gesteld worden dat het ook mogelijk is beurzen ter voorbereiding van een doctoraat toe te kennen op het budget van het betreffende Steunpunt.

De VRWB juicht het voorstel toe om intellectuele eigendomsrechten toe te kennen aan onderzoekers. Anderzijds is het niet evident dat licentierechten voor het gebruik van elders ontwikkelde kennis overgedragen worden aan de Vlaamse Gemeenschap. Ook al is het logisch dat de toegang tot en de aanwending van de resultaten van het Steunpunt ook bij dergelijke licentieovereenkomsten door de Vlaamse Gemeenschap gevrijwaard blijven.

Tot slot vindt de VRWB dat een evaluatie in het laatste jaar onvoldoende is. Voor een goede coaching en een adequaat verloop zou er in de loop van de beheersovereenkomst in een gestroomlijnde evaluatie moeten voorzien worden. Met dat doel kan in het jaarverslag een evaluerend onderdeel opgenomen worden.

ZESDE KADERPROGRAMMA: HOE LIGGEN DE KANSEN VOOR VLAANDEREN?

ADVIES 75 VAN 13 SEPTEMBER 2001

Op 21 februari 2001 verscheen het voorstel van de Europese Commissie voor het zesde Kaderprogramma voor onderzoek, technologische ontwikkeling en demonstratie (2002-2006).

Het klassieke stramien van de vorige Kaderprogramma's met horizontale en thematische programma's en 'key actions' wordt vervangen door een volledig nieuw concept opgebouwd rond drie grote actiepijlers: integratie van wetenschappelijk onderzoek, structureren van de Europese onderzoeksruimte en versterking van de fundamenteën van de

Europese onderzoeksruimte. Daarvoor komen drie instrumenten in aanmerking: excellentienetwerken, grote 'geïntegreerde' projecten en EU-ondersteuning van gemeenschappelijke programma's op basis van artikel 169 van het Verdrag van Maastricht (de variabele geometrie).

Om in te spelen op deze nieuwe aanpak en de deelname van Vlaamse onderzoekers in het nieuwe programma te waarborgen vroeg minister Dirk Van Mechelen de VRWB om spoedadvies inzake mogelijke geschikte ondersteuningmethodes.

DE VRWB KWAM TOT DE VOLGENDE AANBEVELINGEN

1. Deelname aan EU-programma's wordt het best aangemoedigd door het stimuleren van hoogstaand, internationaal competitief onderzoek;
2. Communicatie over het zesde Kaderprogramma aan Vlaamse onderzoekers en bedrijven;
3. Krachten bundelen en onderzoeksgroepen concentreren om te komen tot excellentiecentra;
4. Vlaamse sterktepunten in kaart brengen en bekend maken;
5. Stimuleren van netwerking en aansluiten bij internationale netwerken;
6. Bestaande steunmaatregelen versterken en aanpassen in overeenkomst met artikel 169;
7. Vlaanderen moet mee krijtlijnen uittekenen voor transnationale (EU)-onderzoeksprogramma's;
8. De Vlaamse overheid moet bij de Europese Commissie bepleiten dat:
 - De regelingen inzake staatssteun voor O&O afgestemd worden op de artikel 169-ideeën;
 - Het recht bestaat om aan te haken bij reeds opgestarte programma's;
 - De beheerskosten van coördinator en core-partners bij grote netwerken door de Commissie gedragen worden.

De integrale teksten van de adviezen zijn op aanvraag gratis te verkrijgen bij het VRWB-secretariaat, North Plaza B, Koning Albert II-laan 7-4e verd., 1210 Brussel, e-mail: vrwb@vlaanderen.be. Ze zijn ook raadpleegbaar via de website: www.vrwb.vlaanderen.be

VRWB-COLLOQUIUM 6 MEI 2002: 'WETENSCHAPPERS: LUXE OF NOODZAAK?'

In de eerste sessie van dit colloquium worden de resultaten voorgesteld van de onderzoeksprojecten 'Doctoreren aan de Vlaamse universiteiten' en 'Loopbaanmogelijkheden van vorsers in de wetenschappelijke en technologische richtingen' evenals van het pas opgestarte 'Doctoraatsopleidingen aan de Vlaamse universiteiten'. In de tweede sessie volgen bijdragen over de maatschappijkritische functie van de wetenschapper en de toegevoegde waarde van wetenschappers voor het bedrijfsleven, aan de hand van concrete gevalstudies. Meer info over programma en sprekers in de volgende 'Nota Bene'.

VRWB-STUDIEREEKS NR. 1: 'HET ONTWIKKELEN VAN EEN DEFLATOR VOOR O&O-UITGAVEN'

Het eerste nummer van de VRWB-studiereeks heeft als titel: 'Het ontwikkelen van een deflator voor O&O-uitgaven'. Het gaat om het eindrapport van het onderzoeksproject door prof. Ann Gaeremynck en Jorn De Boeck in opdracht van de VRWB (zie Nota Bene april 2001).

De studiereeks werd ruim verspreid onder beleidsmensen en geïnteresseerden in wetenschaps- en technologisch innovatiebeleid. De Standaard van 3 november 2001 maakte in de rubriek 'Kort' melding van deze VRWB-publicatie.

OCTROOIEERBAARHEID VAN BIOTECHNOLOGISCHE UITVINDINGEN: VRIJE EN GEÏNFORMEERDE TOESTEMMING (INFORMED CONSENT)

Op de Raadsvergadering van 8 november II. presenteren promotor prof. Geertrui Van Overwalle en onderzoeker Pierre Saelen van het Leuvense Centrum voor Intellectuele Rechten, de eindresultaten van hun onderzoek naar octrooieerbaarheid van biotechnologische uitvindingen en de vereiste van vrije en geïnformeerde toestemming (informed consent).

Heeft vrije en geïnformeerde toestemming bij het afstaan van lichaamsmateriaal voor 'further use' een plaats in het octrooirecht? Kan een octrooi ongedaan gemaakt worden wanneer niet voldaan is aan de informed consent-vereiste?

Na een uitgebreide schets van de historisch maatschappelijke en de ethische context, bekijken de onderzoekers de problematiek vanuit zuiver juridisch standpunt. Hun conclusie is dat de informed consent-gedachte niet thuishoort in het octrooirecht. Zij reiken wel een denkpiste aan voor een pro-actieve, vrijwillige zelfregulering, via het ontwikkelen van een vrijwillig kwaliteitslabel voor informed consent.

De Raad wil een ad-hocwerkgroep oprichten om de resultaten van dit onderzoek op te volgen en mogelijke beleidsaanbevelingen te formuleren. Het eindrapport verschijnt later in de VRWB-studiereeks.

DOCTORAATSOPLEIDINGEN AAN DE VLAAMSE UNIVERSITEITEN

Onlangs richtte de VRWB een interuniversitaire werkgroep op om de doctoraatsopleidingen aan Vlaamse universiteiten in kaart te brengen en te evalueren. Het onderzoek omvat vier luiken. Luik 1: gegevensverzameling over de doctoraatsopleidingen aan de faculteiten van de Vlaamse universiteiten en aggregatie op Vlaams niveau. Luik 2: situering van deze gegevens in internationale context. Op basis van de evaluatie van de eerste twee luiken komen er mogelijk nog twee bij. Luik 3 zou peilen naar de perceptie van de doctoraatsopleiding door promotoren en doctoraatsstudenten. Luik 4 onderzoekt hoe de doctoraatsopleiding kan worden ingepast in de nieuwe bachelor-master-structuur. Verder moeten de resultaten van voorgaande luiken ook worden beoordeeld rekening houdend met de bevindingen van de andere studies uitgevoerd rond doctoreren en loopbaanmogelijkheden van vorsers.

BELEIDSINTENTIES TOEGELICHT DOOR MINISTER MARLEEN VANDERPOORTEN

Op 12 november 2001 kwamen de VRWB-leden samen in een buitengewone vergadering waar minister Marleen Vanderpoorten, mede namens haar collega minister Dirk Van Mechelen die zich moest laten verontschuldigen, een toelichting gaf bij de beleidsbrief 'Wetenschaps- en Technologisch Innovatiebeleid 2001-2002'. Meteen een gelegenheid voor de Raadsleden om een aantal aandachtspunten kenbaar te maken aan de minister en te informeren naar haar intenties daarrond.

De Raad zal nog in december van dit jaar zijn advies uitbrengen bij de beleidsbrief.

VRAAG OM ADVIES BIJ HET BESLUIT OMTRENT DE UNIVERSITAIRE INTER- FACEDIENSTEN

Minister Dirk Van Mechelen vraagt de VRWB om advies bij het ontwerpbesluit van de Vlaamse regering betreffende de ondersteuning van de interface-activiteiten van de Vlaamse universiteiten. Het Innovatiedecreet van 1999 legt de basis voor financiële steunverlening voor de universitaire interfacediensten; in voorgaande jaren gebeurde dit al op basis van een jaarlijks ad-hocbesluit van de Vlaamse regering.

De Vlaamse Raad voor Wetenschapsbeleid (VRWB), opgericht bij decreet van 15 december 1993, is het adviesorgaan voor de Vlaamse regering en het Vlaams Parlement inzake elke aangelegenheid betreffende het wetenschaps- en technologiebeleid. De VRWB is een uniek forum waar vooraanstaande actoren uit de academische en sociaal-economische wereld zich beraden over de algemene krachtlijnen van het te voeren wetenschaps- en technologiebeleid in Vlaanderen.

De VRWB is samengesteld uit een voorzitter en zestien leden, allen benoemd op grond van hun deskundigheid en/of betrokkenheid bij het wetenschaps- en technologiebeleid in Vlaanderen. Zes van deze leden worden voorgedragen door de Vlaamse Interuniversitaire Raad (VL.I.R.), drie door respectievelijk de werkgevers- en werknemersorganisaties vertegenwoordigd in de SERV, en vier leden worden rechtstreeks benoemd door de Vlaamse regering. Vijf hoge ambtenaren uit de Vlaamse administratie nemen met raadgevende stem deel aan de vergaderingen.

Vlaamse Raad voor Wetenschapsbeleid
North Plaza B - Koning Albert II-laan 7 (4e verd.) • 1210 Brussel
Tel. +32(0)2 553 45 20 • Fax +32(0)2 553 45 23
e-mail: vrwb@vlaanderen.be
website: www.vrwb.vlaanderen.be